

Højt at flyve ... Ugebrev nr. 8, 28. juli 2002

Mandag 22. juli

Forventningerne er høje i dag for den store okse-flyvning er planlagt til i dag. Desværre er her en tyk grød af dis her til morgen, så vi afventer spændt om solen kan brænde igennem. Nu er det blevet eftermiddag, og alle er standby, for himlen er blå og med kun få fjerskyer. Flyet er i Daneborg, og forhåbentlig kommer det snart, for vi kan søreme næsten ikke vente! – turen hen over okserne og det højarktiske sommerlandskab er nok en drøm for de fleste, og vi er så tæt på. Bare man snart kunne høre den summende lyd af luftens flyvende arbejdshest: Twin Otteren! Selve turen er planlagt til 450 km og en varighed af 4 timer.

Endelig kom vi afsted på den store oksetur og lad mig sige med det samme: Den var en bragende succes! Flot, flot tur og turens formål, optælling af moskusokser, gik perfekt. 235 voksne moskusokser blev det til. Bestanden anslås at være større, da man på selv en grundig flyvetur ikke får set alle dyr, men størrelsesordenen er på højde med en tidligere tælling fra 1987.

Selve tællingen blev gennemført ved at Thomas Berg sad på en specialdesignet etbenet stol i cockpittet mellem de to piloter og fik øje på moskusokserne. Han meldte så via Intercom til Mel og Line, som talte okser i hver sin side bagest i flyets kabine. Alle moskusokser og andre observationerne i øvrigt blev så registreret på diktafon. Desuden holdt Thomas og piloterne så vidt muligt fast ved den planlagte flyverute ved hele tiden at orientere sig på kort og instrumenter. De dygtige piloter fløj med flyets næse skråt nedad, således at udsigten nedover mod terrænet var maksimal fra cockpittet, og det gav optimale observeringsbetingelser.

Tilbage til flyveturen. Selve landskabet var mageløst smukt. Udsigt over store gølge områder afløst af grønne sletter, slyngende elve og fjelde. Det var i det hele taget en fantastisk opvisning i grønlandsk geologi og landskabshistorie. Vi føler os meget privilegerede over at have haft den utrolige oplevelse. Undertegnede fik dog en værre omgang luftsyge, som sløvede mig noget, men heldigvis kunne jeg da nyde de fantastiske gletschere og flotte bjerge.

Hjemme igen på stationen blev vi modtaget af Phillip og Bjarne, som havde haft tjansen at passe stationen. De havde lavet god aftensmad og fik lidt del i turen via den til tider euforiske stemning og de mange digitalbilleder. Alle havde lidt ondt af dem, at de ikke også var med i flyveren, men der skal være jo være nogen på pinden i Zackenberg og det var søreme også rart med den gode velkomst! Temmelig sent krøb de sidste i poserne og drømte om flyvende okser – eller var det nu omvendt!?

Tirsdag 23. juli

I dag er det gråt og tåget. Piloterne sidder og venter på bedre vejr, så de kan komme videre til Daneborg og flyve depotudlægninger for Siriuspatruljen. Selv slapper jeg af med databehandling og brevskrivning, for det regner lidt og er ikke målevejr. Mit projekt er blandt andet at belyse UV-B-effekter på planten Mosebølle ved at måle ting, der sker i forbindelse med fotosyntesen. Det gør jeg ved at måle CO₂ gasudveksling i en mobil osteklokke over vegetationen og desuden "tage pulsen på fotosyntesen" ved at måle elektrontransport i de enkelte blade med et apparat, der registrerer klorofyl-flouorescens – ja det hedder det altså. Forsøget er opsat tæt ved stationen og ved at overdække Mosebølle med forskellige slags gennemsigtig film, er det muligt at frafiltrere en del af sollysets bølgelængder og derved udsætte

planterne for fire forskellige lysmiljøer. Det første som kontrol uden filter, det andet som filterkontrol med teflonfilter, som tillader alle lysets bølgelængder at passere samt et tredje som absorberer stråling i UV-B området med et mylarfilter.

Forskellene mellem miljøerne giver blandt andet et billede af, hvordan Mosebølle klarer det nuværende UV-B-strålingsniveau. Det er interessant at have et slags nulpunkt for planternes ydeevne og stressniveau, idet UV-B-indstrålingen formodes at stige over de næste 50 år. Det sker som følge af reduktionen af ozonlaget i stratosfæren og vil især gøre en forskel for arktiske planter. De er nemlig højst sandsynlig dårligt tilpassede denne stigning i UV-B, da de aldrig før har været udsat for så stor en indstråling, som ydermere vil ændre sig mest mod Jordens poler. Derfor er det interessant at måle netop UV-B-effekter på planter i højarktisk, fordi det bl.a. kan belyse længerevirkende effekter (pt. over 3 år) på både Mosebølle og Arktisk Pil.

I dag fortættes oksetællingen til fods i de omkringliggende dal- og fjeldsystemer. Turen gennemføres af Thomas og Line, hvor første del af turen er Daneborg-Zackenbergløkken, og anden del går ind i Store Sødal over to dage og så skulle der gerne være styr på okserne i et 200 km² stort område! Ud over okser registrerer BioBasis-folkene også en masse andre ting.

I køkkenet overgik kokken Marc igen sig selv med en rigtig herremiddag med godt kød, kartofler, porrer og super sovs – uhhmm, det var lidt af et scoop efter en lang dag ude i tågen.

Onsdag 24. juli

Zackenbergløkken har fået en ny indbygger! En sød pige ved navn Petra. Hun har nogle flotte brune øjne og er så blød, så blød. Hun er ret charmerende og nyder allerede livet her på Zac! – Vi har fået selskab af en lille halsbåndslemming, som bor i en kasse, og hun meget sød. Sådant en lille "fætter" ligner med lidt god vilje en kuglerund bordtennisbold med ører, små fødder og den har en blød grålig pels med en brun stribe henover ryggen. Når hun sidder der og kikker, synes man jo, at det er lidt synd, at de står på menuen for ræve og rovfugle! Nå, men hun er opkaldt efter den første overvintrende fangsmandskvinde i NØ Grønland, og hun indgår i et højvidenskabeligt fodrings- og aktivitetsforsøg.

Logistikken har i dag haft travlt med at forbedre varmtvandsforsyningen, så vi kan få varmt vand til opvasken. De arbejder ud i én køre og tager også de lyse nattetimer i brug. I morgen er der planlagt flyvning og Bent Hasholt forlader os efter to aktive uger med hydrologiske undersøgelser og god underholdning.

Torsdag 25. juli

Har lige set en moskusokse ned i Gadekæret! Jeg kan stadig se den her fra vinduet i tørlaboratoriet og den er bare flot! Ellers er vejret temmelig gråt og flyvningen udskudt til det klarer op. Sådant er det bare – vejret bestemmer!! – Desværre for Bent og guldbrylluppet i hans familie ville grøndlandsvejret ikke slippe nogen ud i dag. Flyvningen blev aflyst, så nu må vi se i morgen.

Fredag 26. juli

Drama fra morgenstunden, fordi Mel observerede friske isbjørnespor på Krumodden. Vi farer afsted på 'fotomik' vel vidende, at den er ovre alle bjerge. Den er sandsynligvis luntet forbi mellem 04-07 i morges, så det kunne have været et øjeåbnende syn for en natlækker. Hvis den var blevet opdaget, kunne vi

ellers have stået trygt heroppe på stationen ca. 2 km væk og nydt synet i kikkert. Sørens osse, vi ikke fik set den bamse! Ved middagstid kom Twin Otteren og Bent fløj afsted, og vi fik post. Herligt at få brev og aviser når man bor sådan lidt ude på landet!

Line og Thomas er taget afsted på 2. etape af den store oksetur og er trampet afsted ind i Store Sødal. De har planlagt to overnatninger og lækkert brød i Trangia'en. Heldigvis for dem og os andre blæser det rigtig pænt, så myggene holder fridag. – Det gør vi andre nu ikke!

Lørdag 27. juli.

Lørdag aften, – og der er blevet kræset i køkkenet. Marc byder på den ene kulinariske oplevelse efter den anden, og det er på trods af, at vi er i NØ Grønland. Marc og jeg går efter middagen ned i fangsmanshytten og har nærkontakt med en moskusoksetyr. Vi observerer den fra taget af hytten og får gode billeder!! Endelig lusker han afsted, så vi kan komme i poserne.

Søndag 28. juli

Marc og jeg bliver vækket af Mel, der kommer forbi ved 11.30-tiden. Efter lidt kaffemik drager vi ind langs Tyrolerfjorden og det var bare så flot. Vi så landskabet skifte fra bakkede tundraområder til decideret fjeld og det virker rigtig barsk! Nød den fantastiske udsigt.

Mange hilsner fra moskusoksernes rige!

Kristian Albert